

Vypořádání připomínek RVŠ k BKTV

(s přispěním všech členů autorského týmu BKTV vypracoval a předkládá Petr Matějů, vedoucí projektu Bílá kniha terciárního vzdělávání)

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
1.	<p>Základním problémem českého vysokého školství je jeho dlouhodobé podfinancování. Tato skutečnost je v BKTV zmiňována, ale s malým důrazem. V ČR došlo k největšímu poklesu reálných výdajů na studenta v rámci OECD. Graf 3 ukazuje situaci k r. 2004, avšak současný stav je pro ČR zřejmě ještě horší. Nedostatečným financováním lze vysvětlit většinu problémů v oblasti terciárního vzdělávání. Tento zřejmý fakt BKTV potlačuje a zástupně přeceňuje jiné faktory (např. vágně zmiňovaná ne hospodárnost, různé faktory subjektivní povahy apod.). Zcela nedostatečně je reflektována platová situace zejména mladých pracovníků veřejných vysokých škol a z toho vyplývající důsledky pro nepříznivou věkovou strukturu akademických pracovníků. V této souvislosti lze považovat za chybu deklarovanou rozpočtovou neutrálnost BKTV.</p>	Č	<p>1. BKTV je dokument, jehož cílem je navrhnout vládě reformu terciárního vzdělávání, nikoli určovat vládní priority financování. Přesto BKTV hned v prvních bodech kapitoly o financování (odstavce 92, 93) konstatuje, že systém terciárního vzdělávání je podfinancován a že úroveň financování, zejména v přepočtu na jednoho studenta, v letech 2000 – 2006 skutečně neodpovídala možnostem České republiky a že při pokračování stávajícího stavu nebude systém schopen dostát požadavkům (viz konec odstavce 93). V současnosti dostupné mezinárodně srovnatelné údaje však dokazují, že ve výdajích z veřejných zdrojů jsme se již přiblížili průměru OECD, ve výdajích ze soukromých zdrojů jsme stále hluboko pod průměrem. V souladu s analýzou, provedenou examinátory OECD, autoři BKTV ovšem zastávají stanovisko, že problémy v oblasti terciárního vzdělávání lze vysvětlit nejen nedostatečným financováním, ale minimálně ve stejné míře strukturálními charakteristikami systému a absencí mechanismů zajišťujících efektivitu fungování systému a jeho hospodárnost. Mezinárodně relativně vysoká míra nedokončení studií a dlouhá průměrná doba studia nejsou zatím systematicky sledovány a jejich zmapování bude předmětem systémových projektů.</p> <p>2. Autoři BKTV nízkou úroveň financování nepotlačují ani nezpochybňují, jen zdůrazňují fakt, že v době reformy a zásadních transformačních kroků směřujících ke snížení rozpočtového deficitu a k celkovému zvýšení efektivitě</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
			<p>vynakládání veřejných prostředků (zdravotnická a důchodová reforma) budou významnější nárůsty rozpočtu obtížně politicky prosaditelné.</p> <p>3. V celkové rozvaze o financování vysokého školství by měly být vzaty v úvahu i nemalé zdroje, které pro oblast vzdělávání přicházejí ze strukturálních fondů.</p> <p>4. Připomínka, že BKTV deklaruje rozpočtovou neutrálnost, je nekorektní. BKTV explicitně deklaruje rozpočtovou neutrálnost BKTV pouze v případě návrhů v oblasti řešení sociální situace studentů. Zde je BKTV vázána vládním prohlášením, které jasně stanoví, že „<i>Vláda uvalí moratorium na přijímání zákonů zvyšujících mandatorní výdaje</i>“. Proto jediné místo, kde BKTV explicitně hovoří o fiskální neutralitě je odstavec 157, kde se hovoří o návrzích na zavedení nových prvků sociální pomoci studentům převedením <i>nepřímých</i> nástrojů na <i>přímé</i>. Autoři BKTV však zastávají stanovisko, že zahájení reformy systému terciárního vzdělávání nemůže být podmíněno výrazným růstem veřejných výdajů, přestože takový růst doporučují.</p> <p>5. Argumentaci platovou úrovní mladých pracovníků považujeme za nesprávnou, neboť vysoké školy jsou autonomní a mají plné právo rozhodovat o počtu zaměstnanců a o mzdových řádech. O celkových příjmech mladých pracovníků v sektoru TV neexistuje v ČR dosud žádný věrohodný informační zdroj. Zmapování této situace bude možné až v rámci systémových projektů. Tuto autonomii navíc BKTV posiluje přenesením zodpovědnosti za kariéerní růst pracovníků na samotné školy (viz odstavce 31 a 45-47).</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
			<p>6. Údaje OECD budou aktualizovány po vydání publikace OECD Education at a Glance 2008. Do materiálu bude více zakomponován význam mimořádných zdrojů ze strukturálních fondů a naznačeny cesty, jak zabránit nešťastné situaci, kdy ČR není schopna daných možností plně využívat.</p> <p>7. Nelze souhlasit s argumentačně nepodloženým tvrzením, že „Nedostatečným financováním lze vysvětlit většinu problémů v oblasti terciárního vzdělávání.“</p>
2.	<p>Přestože záměrem BKTV je postihnout celou oblast terciárního vzdělávání v ČR, projevuje se značná nevyváženost vzhledem k tematickému zaměření jednotlivých vysokých škol, resp. fakult. Relativně lépe se v BKTV mohou nalézt zejména školy (fakulty) technického, popř. přírodovědného zaměření, daleko méně školy v oblasti humanitního vzdělávání, a zřejmě se vůbec nenaleznou školy umělecké. Mj. z tohoto důvodu je k těmto připomínkám připojena příloha zpracovaná příslušnou pracovní komisí RVŠ za umělecké vysoké školy. Řada připomínek uvedených v této příloze má však i obecnější charakter a RVŠ se s nimi ztotožňuje.</p>	N	<p>1. BKTV se vědomě nezaměřuje na jednotlivé typy studijních programů či fakult. Zaměřuje se na jednotlivé oblasti problémů. Text BKTV není cílenou podporou technických a přírodovědných studijních programů, je odrazem složitějšího systému vazeb a problémů týkajících se těchto oblastí a služby společnosti v rámci tzv. třetí role institucí terciárního vzdělávání (k tomu viz níže). Specifické potřeby některých oborů přiměřeně zahrnuje stávající text BKTV ve svých obecně orientovaných částech (viz např. odstavce 40 a 54b).</p> <p>2. Do jisté míry lze BKTV chápat jako součást celkové reformy veřejných financí, včetně důchodové reformy, která nemůže uspět, nebude-li se zvyšovat produktivita práce založená na růstu inovačního potenciálu ČR. V tomto smyslu se role institucí terciárního vzdělávání skutečně musí změnit. Jejich úloha v zajišťování konkurenceschopnosti, a to jak na národní, tak regionální úrovni, se musí zvýšit. Jde o trend, který je velmi silně přítomen v řadě jiných strategických dokumentů ČR, EU i OECD.</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
			<p>3. BKTV v žádném případě nesnižuje význam humanitního a uměleckého vzdělávání a stejně jako reforma VaV (zejména v oblasti hodnocení výsledků) nepopírá specifika těchto oborů a zaměření. Autoři se však domnívají, že zatímco restrukturalizace a nová zákonná úprava vztahů institucí terciárního vzdělávání s průmyslovými partnery a sektorem služeb musí být zásadní součástí reformy a souvisejících legislativních aktivit, specifické posuvy a akcenty pro zlepšení pozice uměleckých škol budou ve zdravé celkové struktuře TV dosažené standardními nástroji exekutivy. Rozhodující při veřejném financování studia v oborech bude především zájem a studijní preference uchazečů. Obavy, že veřejné financování bude upřednostňovat zájmy zaměstnavatelů a tím dojde k oslabení pozice humanitních a uměleckých oborů, jsou liché. Zájmy zaměstnavatelů se budou do veřejného spolufinancování promítat především skrze zájmy uchazečů. Pokud bude o humanitní obory zájem, budou tam směřovány veřejné prostředky.</p> <p>4. V závěru vypořádání jsou připojeny ještě dodatečné poznámky k připomínkám od Pracovní skupiny Rady vysokých škol a fakult.</p>
3.	<p>Pokud jde o tzv. třetí roli vysokých škol, je problematika v BKTV příliš zúžena prakticky na záležitost transferu inovací technického charakteru směrem k podnikatelské sféře. Nelze sice nevidět zásadní důležitost tohoto transferu pro rozvoj průmyslu a národního hospodářství obecně a zpětně i pro vysoké školy, ale oblast třetí role zahrnuje mnohem širší služby společnosti a jejímu rozvoji, a to např. v oblastech školství, zdravotnictví, sociálních služeb, administrativy, kultury atd. V těchto oblastech se stát</p>	Č	<p>1. BKTV se snaží o nalezení nové rovnováhy mezi samosprávnými prvky, vlivem státu a vlivem „stakeholdera“. V souladu s názory expertů OECD se domníváme, že není vhodné posilovat vliv státu, ale naopak vliv vnějších aktérů (kterými v některých oblastech činností budou i jednotlivé instituce státní správy). Souvisí to s velkou heterogenitou sektoru terciárního vzdělávání, ale i s neschopností státu naplnit taková očekávání, a to ani ve vyjmenovaných</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
	nemůže zřít svoji odpovědnosti a vyvstává otázka, jak právě on hodlá vůči vysokým školám uplatňovat roli „stakeholdera“. Tato záležitost není v BKTV prakticky reflektována.		<p>oblastech.</p> <p>2. Z BKTV jasně vyplývá, že stát může v novém modelu financování terciárního systému získat mnohem účinnější <u>nepřímé</u> nástroje pro případné intervence. Příkladem je odložené školné, neboť se nabízí možnost, aby u některých profesí, kde bude třeba intervenovat do vztahů mezi poptávkou po vzdělání v určitém oboru a potřebami ekonomiky a zejména veřejné sféry, vstoupil do splácení odloženého školného stát (samozřejmě v případě, že absolventi příslušných studijních programů skutečně budou vykonávat dané profese). Dnešní podpora učitelských studijních programů (a případně dalších) je neúčinná mimo jiné proto, že růst počtu studujících nemá žádnou vazbu na řešení skutečných potřeb trhu práce, resp. státu.</p> <p>3. Námitka, že kapitola k třetí roli vysokých škol se výrazně orientuje na spolupráci s průmyslem a podceňuje možnosti dané spoluprací ve veřejné sféře, je legitimní. Kapitola bude v tomto smyslu doplněna.</p>
4.	BKTV sice deklaratorně uznává nezastupitelnou roli akademické samosprávy, ale obsah textu na mnoha místech budí dojem, že autoři silně a mnohdy jednostranně akcentují její negativa, čemuž nasvědčuje i dehonestující pojem „akademická oligarchie“. Přes nepopíratelnou potřebu zefektivnit řízení vysokých škol a uplatnit zde prvky manažerského přístupu by mělo být v BKTV principiálně deklarováno, že samospráva je klíčovou demokratickou hodnotou. V tomto směru budou vysoké školy, a zejména tradiční velké univerzity, nepochybně uplatňovat svoji společenskou odpovědnost hájením právě zmíněného principu.	Č	1. BKTV uznává roli akademické samosprávy nejen deklaratorně, ale pracuje s ní v kontextu různých modelů řízení univerzit. Studium řady evropských i mimoevropských systémů terciárního vzdělávání autory vedlo k závěru, že ve vyspělých zemích se výrazně prosazuje princip sdílení samosprávy a řízení univerzit (shared governance), pro který je charakteristické zřetelnější vymezení rolí samosprávy a managementu, což se projevuje v přeskupování kompetencí a odpovědností i ve složení příslušných orgánů. Orgány akademické samosprávy (typicky jde o senáty, akademické rady, akademické výbory) jsou primárně odpovědné za záležitosti týkající se výuky a

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/Č	Vypořádání
			<p>výzkumu, včetně personální politiky, kurikula, hodnocení kvality, studentské záležitosti, v neposlední řadě jsou to orgány sledující a garantující zachování akademických svobod. Na druhé straně orgány pověřené primárně managementem instituce (typicky rektor, kvestor, správní rada), které jsou v první řadě odpovědné za institucionální management a dlouhodobou ekonomickou strategii instituce, přičemž jsou nastaveny mechanismy zajišťující synergii a spolupráci mezi těmito dvěma orgány s různou působností a odpovědností. Ukazuje se, že tento model sdílené samosprávy a řízení s jasněji vymezenými kompetencemi a odpovědnostmi zvyšuje efektivitu řízení univerzit, aniž jsou jakýmkoli způsobem ohroženy akademické svobody.</p> <p>2. BKTV předpokládá, že v rámci tohoto trendu a celkového růstu diversifikace systému terciárního vzdělávání si každá instituce terciárního vzdělávání zvolí model řízení, který bude nejvíce vyhovovat jejímu typu a zaměření. Je zřejmé, že velká univerzita výzkumného typu bude řízena s podstatně větším využitím samosprávných principů než instituce terciárního vzdělávání zaměřující se na potřeby konkrétního zaměstnavatele.</p> <p>3. Použití termínu „akademická oligarchie“ je převzato z materiálů OECD. Termín bude ale při závěrečné redakci BKTV vypuštěn.</p>
5.	Koncepce BKTV je v jistém smyslu slova příliš „bipolární“. Akcentuje jednak vědeckou excelenci ve stylu exaktních věd (research universities) a potom oblast profesně zaměřených bakalářských studijních programů. Mezi tím se však nalézá široká	A	V rámci úprav BKTV, ale zejména v rámci přípravy nového zákona o terciárním vzdělávání, bude přesněji specifikován termín „vzdělávací vysoké školy“ a lépe popsáno jejich poslání a kritéria hodnocení (excellence). Na specifikaci

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/Č	Vypořádání
	oblast vzdělávání pro společenské oblasti, z nichž některé typické jsou zmiňovány v Přípomínce 3. BKTV zde sice zavádí pracovní pojem „vzdělávací vysoké školy“, ale velmi málo jej konkretizuje.		„vzdělávacích vysokých škol“ se bude podílet také změna systému akreditací, který bude muset být spojen s novým přístupem v hodnocení kvality. Půjde přitom o vymezení této vrstvy systému napříč obory působnosti, z pohledu autorů BKTV nejde o specifikum uměleckých nebo společenskovědních zaměření. Bude více dále rozpracováno v systémovém projektu.
6.	Vzhledem k tomu, že zákonné pravomoci správních rad vysokých škol jsou na mnoha místech textu BKTV výslovně předpokládány, může aplikace bodu 79 znamenat, že např. akademické senáty budou mít pravomoci pouze na základě vnitřních předpisů vysokých škol, tzn. že množina jejich zákonných pravomocí bude prázdná. Tím vznikne zásadní nerovnováha pravomocí ve prospěch správních rad. S přihlédnutím k tomu, že se jasně předpokládá zásadní vliv ministerstva na složení správních rad, mohla by v sice krajním, ale reálně dobře možném případě vzniknout situace představující faktický konec samosprávného a autonomního působení veřejných vysokých škol a jejich plné podřízení státnímu dirigismu. V tomto směru budí obavy např. bod 81, kde se akcentuje odpovědnost členů správních rad ministru. O odpovědnosti vůči škole se přitom nemluví, přestože právě tato odpovědnost je u vnějších činitelů velice aktuální a citlivou záležitostí.	Č	<p>Uvedené námítky musí být řešeny v rámci přípravy věcného záměru zákona o terciárním vzdělávání. Proto tým BKTV usiloval o včasné zahájení rozpravy o tomto věcném záměru. Připomínáme, že usnesení RVŠ navrhovala právě tuto věc blokovat do doby, než bude přijata, resp. schválena BKTV. Autoři BKTV jsou toho názoru, že nový zákon by měl být podstatně jednodušší a neměl by upravovat detaily např. o pravomoci a složení akademického senátu. V žádném případě nesdílíme obavu o konci samosprávného a autonomního působení veřejných vysokých škol. Jde o změnu kompetencí ve směru jejich zřetelnějšího vymezení a nastavení vazby na odpovědnosti, nikoliv o jejich likvidaci. Odvolat se lze samozřejmě na zahraniční zkušenosti. Tým BKTV prosazuje zřízení „rady pro terciární vzdělávání“ – viz zmíněný bod 81, čímž se eliminuje možnost přímého vlivu ministra na správní rady apod.</p> <p>AKCEPTOVÁNO ČÁSTEČNĚ, ale věc patří více do kompetencí skupiny, která bude připravovat věcný záměr zákona o terciárním vzdělávání.</p>
7.	Pokud jde o bod 87, vzniká zásadní nejasnost, jak jsou studenti chápáni jako součást akademických obcí vysokých škol s	Č	1. Označení studenta jako klienta je v souladu s obecným trendem chápat terciární vzdělávání jako poskytování služby

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
	<p>důsledky např. pro zastoupení v akademických senátech, jsou-li explicitně označeni pouze jako klienti a partneři škol.</p>		<p>studentům a nepřímo celé společnosti. Jakkoli proces vzdělávání je interaktivní a mnohovrstevný, z hlediska vztahu mezi školou a studentem jde o specifickou službu, jejímž cílem je zvyšovat obecné i odborně specifické kompetence studenta (obecně jde o zvyšování lidského kapitálu). Toto pojetí umožňuje sledovat proces vzdělávání též jako interakci mezi poskytovatelem služby a klientem a aplikovat na něj kritéria efektivity.</p> <p>2. Pojetí studenta jako klienta nevyklučuje jeho chápání jako člena „akademické obce“, a to zejména s ohledem na to, že předpokládáme zřetelnější vymezení prvků řízení (management škol) a samosprávných prvků, které budou v působnosti akademické obce, tedy i studentů, absolventů atd.</p> <p>3. Nepředpokládáme ale, že by zákon měl upravovat složení akademické obce, to by mělo být věcí dané instituce. Ve srovnání se zahraničím je např. možné označit za diskriminující, že do akademické obce nepatří všichni zaměstnanci vysoké školy (např. kvestor, IT specialisté, knihovníci). Domníváme se, že na univerzitních vysokých školách mají mít logicky studenti významné zastoupení v samosprávných orgánech. Zároveň však považujeme za správné, aby existovaly i další studentské organizace a aby i ony měly podporu mateřské vysoké školy. Jde o umělecká tělesa, sportovní kluby, studentské spolky, spolky absolventů apod.</p> <p>3. V připomínce se v souvislosti s bodem 87 píše o „klientech a partnerech škol“. Takové označení ovšem BKTV na daném místě neobsahuje. O klientském a partnerském vztahu k instituci BKTV uvažuje zejména</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
			<p>z hlediska rozhodovacího procesu před nástupem ke studiu a také s ohledem na vztah absolventa k této instituci. BKTV také počítá s tím, že se změní vztah studenta k instituci během studia, a to např. vlivem odloženého školního. Očekáváme, že student bude usilovat o získání odpovídajících kompetencí zajišťujících mu konkurenceschopnost na mezinárodním trhu práce apod. Instituce poskytuje studentovi také řadu služeb (ICT, knihovna, ubytování, stravování, poradenství apod.) a v této oblasti musí jít opravdu o klientský vztah.</p> <p>5. V souvislosti s nastavením specifického postavení studenta na trhu práce (viz odstavec 168) předpokládají autoři BKTV, že i samotné instituce TV budou studenty zaměstnávat formami obvyklými v zahraničí (teaching assistenships, research assistentships) namísto stávajícího obcházení zákoníku práce a daňových odvodů pomocí stipendií. I to posílí postavení studentů coby členů akademické obce</p>
8.	<p>V souvislosti s bodem 85 je obtížné si představit, že by rektor nebyl členem akademické obce dané vysoké školy. I člen akademické obce může být dobrým manažerem, popř. si takového manažera může obstarat jako spolupracovníka. Nezastupitelně však musí být lídrem akademických pracovníků s vizí budoucího rozvoje pedagogického a vědeckého profilu instituce, což předpokládá velké zkušenosti. V souvislosti s bodem 85 vzniká i otázka, jak vlastně budou prokazovány schopnosti kandidáta na rektora vést instituci.</p>		<p>1. Opět je nutné zdůraznit, že při volbě rektora nejde jen o stávající univerzity, ale např. i o profesně orientované vysoké školy. Pro řadu institucí terciárního vzdělávání včetně klasických univerzit je velice žádoucí, aby do jejich čela přišla osoba, která není zatížena prostředím dané instituce. V současné době bylo velice problematické, aby do pozice rektora byla např. vybrána osoba, která v době volby působila na jiné vysoké škole. V některých zemích je dokonce pravidlem, že rektor nepřichází z akademické obce dané vysoké školy.</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/Č	Vypořádání
			<p>2. Prokázání kvalifikačních předpokladů je standardním procesem ve výběrových řízeních (specifické vzdělání, praxe, vedení projektů, doporučující dopisy).</p> <p>VYSVĚTLENO, VYPOŘADÁNÍ V PRAVÉM SMYSLU NENÍ MOŽNÉ.</p>
9.	<p>Návrhy na státní financování soukromých vysokých škol je třeba podložit příklady modelů fungujících v zahraničí. Celkově nutno v BKTV věnovat větší pozornost kvalifikovanému srovnání podmínek studia na veřejných a soukromých vysokých školách.</p>	A	<p>1. Odkazy na zahraniční modely budou doplněny. BKTV vychází z konceptu rovného nároku občanů státu na veřejnou podporu a snaží se i o rovnost podmínek ke studiu nezávisle na typu instituce, která vzdělání poskytuje. Proto BKTV v článku 136 h) zdůrazňuje podmíněnost reformních kroků.</p> <p>2. Chybí konkrétní argumentace v neprospěch podpory studia na soukromých školách.</p> <p>3. Kvalifikované srovnání podmínek studia na veřejných a soukromých školách a kvality poskytovaného vzdělání je dominantně v kompetenci Akreditační komise. Současně se připravuje systémový projekt OP VPK zaměřený na komplexní hodnocení kvality.</p>
10.	<p>Značným nedostatkem je skutečnost, že BKTV se nezabývá vyhodnocením zkušeností se strukturací studia.</p>	A	<p>1. BKTV není analytickou studií, která by se mohla a měla takto komplexní otázkou zabývat. Otázka strukturovaného studia se týmu BKTV nejevila jako problematická. Problém byl ale identifikován v nedostatečné diverzitě studijní nabídky. Připomínka je formulována velmi stručně. Důsledné uplatnění strukturovaného modelu studia považujeme za základní pilíř evropského prostoru vzdělávání.</p> <p>2. V rámci individuálních projektů národních bude analýza zkušeností se strukturovaným studiem podpořena, ovšem</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/Č	Vypořádání
			nečekáváme, že by mělo dojít k zásadní změně formy studia (strukturovaný model). Změny by se v souladu s textem BKTV měly týkat pojetí studia, jeho rozrůznění apod.
11.	Zdá se, že bod 90, písm. b) předpokládá, že po přijetí nového vysokoškolského zákona budou statuty vysokých škol schvalovat výlučně správní rady bez účasti akademických senátů, což je zásadně nepřijatelná teze.	A	Bod 90b) se věnuje přechodové fázi, tedy krokům po změně zákona. Přijetí prvního nového statutu vysoké školy je v doporučení BKTV svěřováno správní radě. Reforma systému řízení je zřejmě jinak neproveditelná. Definitivní řešení musí přinést samozřejmě nový zákon. BUDE DÁLE DISKUTOVÁNO V RÁMCI PŘÍPRAVY ZÁKONA.
12.	V souvislosti s bodem 102, písm. d) nelze z financování výzkumu úplně vyloučit zapojení magisterských studentů, neboť vysokoškolský zákon přímo ukládá přiměřenou vazbu magisterského studia na výzkum.	A	Bod 102d) bude upraven rozšířením o studenty magisterských studijních programů. Jde ale především o stipendia doktorandů a o tzv. specifický výzkum na vysokých školách. Ten se v rámci Reformy výzkumu a vývoje stal účelovou (nikoliv institucionální) podporou a bude tedy rozdělován na základě projektů a pravidel MŠMT. Zahrnutí studentů magisterských studijních programů je sice možné, ale může být problematické vzhledem k rozdílné struktuře tohoto studia (strukturované a nestrukturované studijní programy).
13.	Týká se bodu 105 a zde uvedené zásady poskytovat normativ jen po dobu standardní délky studia na jedno studium daného studijního programu v životě občana. Taková praxe by přinesla velice negativní důsledky. Navýšení standardní doby studia o jeden rok bez „finančních sankcí“ je velmi podstatné z hlediska mobility studentů a možností jejich zahraničních pobytů. Dále je třeba vzít v úvahu, že vysokoškolské studium se stává záležitostí i	N	Tým BKTV skutečně doporučuje financování studia normativem pouze po standardní dobu studia. Pro průměrně efektivní školu se tím samozřejmě nic nezmění. Pokud ale škola např. umožňuje (nebo dokonce podporuje) umělé prodlužování studia (rozvolněnými studijními plány nebo neúměrnými požadavky nad rámec veřejně financovaného kurikula), není veřejná podpora na místě, protože prostředky

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
	starších studentů. Je dosti případů, kdy student neúspěšně ukončí studium ze závažných osobních, zdravotních, sociálních apod. důvodů a později se chce k tomuto studiu vrátit. Bylo by nesmyslné sankcionovat školu za přijetí takového opožděného studenta odepřením normativu.		mají alternativní užití na straně dalších uchazečů. Argument mobility nepovažujeme za správný, neboť v rámci mobility (a jen část studentů se jí účastní) musí dojít k odpovídajícímu transferu kreditů. Navržený systém financování přináší podstatně větší tlak na odpovědnost studentů i škol. Uvedené výjimečné situace (sociální, zdravotní, rodinné) je možno řešit již teď například formou přerušení studia nebo bude možno řešit cílenými nástroji, nikoliv neefektivním plošným nástrojem jako je SDS+1.
14.	Pokud jde o rovnost šancí v přístupu k vysokoškolskému vzdělání, je třeba spatřovat základní řešení problému v rovnosti šancí na dosažení kvalitního středoškolského vzdělání. Především v tomto směru nutno zaměřit úsilí, tzn. odstranit selektivitu průchodu základními a středními školami znevýhodňující žáky a studenty pocházející z rodin s nižší vzdělaností a kulturní úrovní. Z hlediska zmíněné rovnosti šancí je v BKTV zřejmě přeceňována role testování studijních předpokladů v přijímacím řízení na vysoké školy. Nutno uvážit, že studijní předpoklady pro studium přírodních, technických, lékařských, humanitních, uměleckých atd. oborů zdaleka nejsou totožné. Dále je třeba vzít v úvahu, že možnost vícenásobného opakování těchto testů (přirozeně za úplatu) by výrazně znevýhodnila uchazeče o studium pocházející ze sociálně slabších rodin. Pro vyrovnání šancí k vysokoškolskému studiu vidí autoři BKTV velké naděje v přesunu finančních zvýhodnění a dávek od rodin přímo na uchazeče o studium nebo studenta. Právě tato záležitost nepochybně vyžaduje daleko hlubší sociální analýzu, neboť zdaleka ne každá rodina s nízkou vzdělaností úrovní je problematická a je velice sporné předpokládat, že adolescent je schopen sám racionálnějšího a odpovědnějšího přístupu než rodina jako celek.	Č	<p>1. Autoři BKTV se s první částí připomínky plně ztotožňují. To lze doložit faktem, že první verze BKTV v souladu s poznatky OECD, které ukazují, že rozhodující podíl na reprodukci nerovností v přístupu k vysokoškolskému vzdělání má charakter základního a středního školství, byla v nulté verzi BKTV samostatná kapitola zabývající se změnami, ke kterým v zájmu zmenšení sociálních bariér v šancích na dosažení vysokoškolského vzdělání mělo dojít. Tato kapitola byla na základě rozhodnutí Porady vedení MŠMT z BKTV vypuštěna.</p> <p>2. Pokud jde o testy studijních předpokladů a jejich možný vliv na snižování sociální selektivity přijímacích řízení, byla navržena studie, která nejprve bude tuto hypotézu testovat na starším datovém materiálu a posléze v průběhu pilotního ověřování státní maturity. Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že náklady spojené s testováním, které nese uchazeč, jsou zcela zanedbatelné ve srovnání s náklady, které uchazeči vznikají s objížděním vysokých škol, na něž se hlásí, a na skládání příslušných specifických zkoušek či testů na každé z těchto škol zvlášť. Lze předpokládat, že pro řadu vysokých škol by výsledky standardizovaných testů studijních předpokladů byly dostatečným kritériem pro přijetí. Pro</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/Č	Vypořádání
			<p>ostatní by mohly být tyto testy přinejmenším prvním vodítkem.</p> <p>3. Analýza možných efektů převedení nepřímých na přímé formy sociální podpory bude předmětem výzkumu a studie, která bude provedena v rámci připravovaného systémového projektu.</p>
15.	<p>Koncepce školného ještě nepochybně projde širokou diskusí, neboť, jak se přímo uvádí v konceptu BKTV, jeho zavedení není z politických důvodů na pořadu dne. Ve vztahu k předkládanému návrhu vyvstávají závažné obavy mj. z pravděpodobné možnosti obtížného dluhového zatížení absolventů a jejich mladých rodin. V této souvislosti se jako potřebné jeví zapojit do diskuse i reprezentanty bankovního sektoru.</p>	Č	<p>1. Diskuse s bankovním sektorem proběhla a dále pokračuje, ale celý systém odloženého školného nepočítá s účastí bankovního sektoru. Zásadním argumentem týmu BKTV pro zvolený model odloženého školného je jeho šetrnost ke studentům i mladým rodinám. Systém v podstatě zajišťuje, že školné neplatí student, ale výdělkově úspěšný absolvent. Splátkové zatížení úspěšných absolventů se pohybuje v řádu jednotek procent a čistý příjem po splátkách bude i nadále výrazně převyšovat čistý příjem absolventů středních škol a učilišť. V BKTV budou uvedeny odkazy na zahraniční empirické studie, které dokladují minimální dopad odloženého školného na absolventy. Zároveň je nutné vzít v úvahu, že návratnost investice do vysokoškolského vzdělání je v ČR jedna z nejvyšších v Evropě a reálně výnosy v dalších desetiletích s velkou jistotou výrazně porostou.</p> <p>2. Chybí konkrétní alternativní návrh, jak do českého TV zapojit dostatečný objem soukromých prostředků, což je jediná reálná cesta, jak se celkovým podílem výdajů na TV na HDP dostat na průměrnou úroveň vyspělých zemí.</p>
16.	<p>RVŠ pokládá za nutné podrobněji a konkrétněji rozpracovat návrhy na zásadní změny ve dvou stěžejních oblastech ovlivňujících život a činnost vysokých škol, tj. v oblasti</p>	Č	<p>1. Připomínka se nevztahuje přímo k BKTV, ale k její implementační fázi. Konzultace s představiteli Akreditační komise probíhají. Vlastní úprava bude předmětem zákona o</p>

Číslo přip.	Znění připomínky	A/N/ Č	Vypořádání
	<p>akreditačního řízení a v oblasti udělování vědecko-pedagogických titulů. Pokud jde o akreditace studijních programů, je možnost akreditace institucí pro jednotlivé tematické oblasti studijních programů možná a snad by nabízela i úspory ve formálně administrativní práci. Je však nezbytné vhodně a dostatečně přesně vymezit zmíněné tematické oblasti, což nemusí být jednoduchou záležitostí, a rozpracovat návaznost na způsoby hodnocení vzdělávací činnosti vysokých škol. Je potřeba větší aktivní zapojení Akreditační komise do zpracování příslušných pasáží BKTV. V záležitosti udělování vědecko-pedagogických titulů doporučuje RVŠ podrobně analyzovat možné varianty, využít zahraničních zkušeností a nepostupovat ukvapeně, a to i při vědomí skutečnosti, že současný stav není ideální.</p>		<p>terciárním vzdělávání.</p> <p>2. Akreditační komise a nové vymezení jejich kompetencí v hodnocení institucí terciárního vzdělávání bude předmětem samostatného systémového projektu OP VK, na jehož přípravě AK participuje.</p> <p>3. Tým BKTV se domnívá, že role vědecko-pedagogických titulů je v našem systému přeceňována. Srovnání se zahraničím je v základní rovině k dispozici (materiály OECD a CSVŠ), ale může být dále rozšířeno v rámci projektů operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Cílem reformy by mělo být „sladění“ funkce vědecko-pedagogických titulů s potřebami systému terciárního vzdělávání.</p>

Připomínky k Bílé knize od Pracovní skupiny Rady vysokých škol a fakult, umělecké školy a fakulty považujeme za vypořádané v reakcích na připomínky RVŠ.

Zde uvádíme jen dodatečné poznámky k několika bodům.

Ad. 2. BKTV si neosobuje právo hodnotit společenskou přínosnost jednotlivých oborů. BKTV však navrhuje systém, ve kterém se budou moci lépe projevit preference zájemců o studium různých oborů a sníží se setrvačnost oborové struktury zděděné z minulosti.

Ad 5. Aktuální výhled střednědobého financování vysokého školství nevychází z BKTV. Navrhované reformy je možno realizovat i bez nárůstu finančních prostředků, ale jejich prosazení však bude mnohem náročnější až nemožné.

Ad 7. Význam uměleckých oborů, nejen jejich finanční náročnost, je již nyní reflektována v normativech. Umělecké obory mají zdaleka nejvyšší normativy, mnohonásobně převyšující nejen normativy společensko-humanitních oborů, ale i například materiálně náročných oborů technických a přírodovědných. BKTV v tomto nenavrhuje žádné změny.